

POLITIET

MOTTATT

12 SEPT 2008

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

v/Åse Berit Wallerud

POLITIDIREKTORATET	
17 SEPT. 2008	
Arkiv:	Arkivkode:
08-13	008
Saksnr:	Dok.nr:
08/1883	4
1900	

Deres referanse

Vår referanse
2008/00625

Dato
02.09.08

Høring av arbeidsgrupperapport – gjennomgang av regelverket om vaktvirksomhet

Det vises til høringsbrev vedrørende ovennevnte gjennomgang av lov om vaktvirksomhet av 5. januar 2001 nr 1. Innledningsvis beklager vi at fritstforlengelsen er oversittet.

Kripos støtter i det alt vesentlige de forslag som er fremmet av arbeidsgruppen i deres rapport av juni 2008. Vi har imidlertid en bemerkning til hovedpunkt 5.5 som omhandler krav til ansatte. Underpunkt 5.5.3 på side 45 i rapporten vedrører arbeidsgruppens forslag og vurdering. Det vises spesielt til pkt 5.5.3.7 om politiets rett til å varsle vaktforetaket som igjen viser til vaktvirksomhetsforskriftens § 4 tredje ledd annet punktum [...] *"varsle vaktelskap om ansatte som er under etterforskning for straffbare forhold av alvorlig karakter eller forhold som har betydning for tilliten til vedkommendes arbeid"*.

I fjerde avsnitt på side 50 drøftes dette og arbeidsgruppen kommer inn på vekten av den ansattes personvern opp mot skadepotensialet ved at vedkommende forblir i tjeneste, og understreker at [...] *"i svært alvorlige saker kan det være grunnlag for å ha en hjemmel for også å kunne varsle slik at personer kan tas ut av tjeneste før de formelt blir siktet"*.

Kripos er av den oppfatning at vaktvirksomhetsforskriften allerede åpner for en slik mulighet i § 4 som nevnt over. Slik Kripos ser det er det "innsideproblematikken" med spredning av informasjon til sentrale aktører i ransmiljøet som gir størst utfordringer ved bekjempelse av ran knyttet til vaktvirksomhet, herunder verditransportran.

Den tekniske utviklingen og investeringsviljen hva angår sikring av kontanter i verditransportbransjen har i mange år vært stor. Det vi ser er at ranspunktet i de fleste tilfeller har forflyttet seg til det til enhver tid svakeste punktet i kjeden, der hvor kontantene har vært blottet. Kunnskap om disse punktene krever nøye kartlegging og i mange tilfeller, innsideinformasjon. Etterforskninger av slike ran har avdekket at innsideinformasjon har vært innhentet, senest ved ranet av Nokas i Stavanger i 2004.

Kontantflyten i samfunnet er av departementet ansett å være kritisk infrastruktur. Vaktvirksomhet er underlagt myndighetskontroll av hensyn til den fare virksomheten kan representere dersom den er uten kontroll. Vandelsattest er obligatorisk ved ansettelse.

KRIPOS

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet
Brynsalléen 6, Postboks 8163 Dep, 0034 OSLO
Tlf.: 23 20 80 00 Faks: 23 20 88 80
E-post: nyekripos@politiet.no

Org.nr.: 974 760 827

En av utfordringene ved disse vandelsattestene er at de kun gir svar på om vedkommende er domfelt for straffbare forhold, ikke om vedkommende er under etterforskning eller om det foreligger annen informasjon som kan være egnet til å påvirke tillitsforholdet mellom arbeidsgiver og den ansatte.

Det klare utgangspunkt etter strafferegistreringsloven er at politiet har taushetsplikt om opplysninger som er registrert i strafferegisteret. For å kunne formidle slik informasjon kreves det særskilt hjemmel.

Strpl. § 61 c, nr 6 gir politiet anledning til å formidle taushetsbelagt informasjon til andre enn offentlige organer når dette er nødvendig for å forebygge lovovertrедelser. Bruken av ordet nødvendig tolkes dit hen at slik varsling kun skal gjøres i helt spesielle tilfeller hvor en overtrедelse er forventet.

Straffegjennomføringsloven § 7 hjemler politiets adgang til å uttale seg i forhold til om en person er skikket eller egnet til å utøve en virksomhet eller de gir opplysninger i forebyggende øyemed eller for å forhindre at en virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte.

Forskrift om vaktvirksomhet, § 4, 3 avsnitt, 2 setning sier: [...] *"Politiet har rett til å varsle arbeidsgiver om ansatte som er under etterforskning for straffbare forhold av alvorlig karakter eller forhold som har betydning for tilliten i vedkommendes arbeid."*

Ordlyden i forskriften åpner for to ulike tolkninger. En restriktiv tolkning, som ser de to alternativene i en sammenheng uavhengig av forholdet, trekker i retning av at vedkommende må være under etterforskning før slik varsling kan bli gjort. En annen naturlig forståelse av teksten er at "forhold som har betydning for tilliten i vedkommendes arbeid" tolkes atskilt, slik at innholdet står alene og således gir en videre ramme.

Etter vårt syn trekker tunge hensyn i retning av at sistnevnte tolkning, likevel slik at det bør ligge som en forutsetning at informasjonen er kvalitetssikret og så langt som mulig bekreftet, samt ikke belagt med andre restriksjoner i lov, eksempelvis gradert informasjon. Hovedformålet bak kommunikasjonen må hele tiden være å forebygge straffbare forhold, jfr. strpl. § 61 litra c, nr. 6.

To politijurister ved henholdsvis Oslo politidistrikt og Romerike politidistrikt, begge med ansvar for vurdering av slik varsling, ble av Kripos bedt om å vurdere hvorvidt man skal tolke forskriften innskrenkende eller utvidende. Juristene tolket forskriften på hver sin måte, og med god argumentasjon. Slik vurdering ble parallelt innhentet fra jurister ved Næringslivets sikkerhetsråd (NSR). NSR tolket forskriften utvidende. En uttalelse innhentet fra POD, som etter å ha konferert problemstillingen internt, konkluderte med at bestemmelsen bør tolkes innskrenkende.

Ved Kripos har man gjort seg noen betraktninger som støtter opp om at bestemmelsen kan tolkes utvidende, dette med støtte i hvordan lovgiver har ordlagt seg jfr. [...] *"eller forhold som har betydning for tilliten"* ikke etter en naturlig språklig forståelse viser tilbake til [...] *"ansatte som er under etterforskning for straffbare forhold"*.

Den avklaringen som er søkt innhentet fra vår side på hvordan forskriften bør tolkes, viser at det er ulik oppfatning i politiet og hos andre sentrale aktører hva gjelder forståelsen av

politiets adgang til å videreformidle taushetsbelagt informasjon som kan være relevant opp mot krav til ansatte i vaktvirksomhet. På bakgrunn av dette er det ønskelig med en nærmere avklaring rundt denne problematikken. I rundskriv av 10. mai 2006 fra Politidirektoratet vedrørende vaktvirksomhet er dette drøftet, men ikke opp mot de ovennevnte utfordringer politiet undertiden møter, og kanskje særlig i forhold til den tyngre kriminaliteten.

Dersom forskriftens ordlyd medfører forskjellig praksis i om og hvordan denne type informasjon formidles, er dette til skade for rettssikkerheten og ikke i tråd med lovgivers hensikt. Fra vår side er det ønskelig at det gjøres nødvendige endringer i ordlyden slik at hensikten kommer tydeligere frem.

Kripos er av den klare oppfatning at bestemmelsen bør være utformet på en slik måte at politiet gis anledning til å varsle arbeidsgiver i de tilfeller hvor vi besitter informasjon som er egnet til å påvirke tillitsforholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, og støtter således arbeidsgruppens syn på at det i enkelte alvorlige tilfeller vil kunne være behov for varsling selv om vedkommende ikke formelt er siktet.

Politiet kommer over store mengder informasjon gjennom vår virksomhet som ikke direkte munner ut i en etterforskning. Mye av denne informasjonen dekkes ikke nødvendigvis av definisjonen i strpl. § 61 c. Med oppgaver innenfor nasjonal etterretning mot grove ran og ransmiljøer møter Kripos denne problemstillingen jevnlig. For å synliggjøre problemstillingen ytterligere vises det nedenfor til noen eksempler som kan tenkes å forekomme:

Eks 1: En nyansatt sikkerhetsleder i et sikkerhetsselskap var under etterforskning for underslag fra tidligere arbeidsgiver. Etter å ha konferert med påtaleansvarlig var saken av en slik karakter at det lå an til å bli tatt ut tiltale for forholdet. Etterforsker og mistenkte ble enige om at mistenkte selv skulle varsle sin nye arbeidsgiver om forholdet. Dette ble ikke gjort og vedkommende fikk fortsette i sin stilling frem til forholdet ble avdekket av Kripos. Dette forholdet anses å falle inn under "ansatt under etterforskning for straffbare forhold av alvorlig karakter" og vil utløse en rett til å varsle fra politiets side, og dermed mindre problematisk slik vi ser det.

Eks 2: En ansatt ved tellesentralen til et større verdiselskap var samboer med en person domfelt flere ganger for grovt ran, og som fremdeles var i politiets søkelys i pågående straffesaker. Samboerskapet ble ikke opplyst til arbeidsgiver. Her mener vi at det vil kunne være hensiktsmessig med en varsling for å unngå at personen blir sentralt plassert i vaktvirksomheten. Denne varslingen vil være dekket av forskriften dersom man legger den utvidede tolkningen av forskriftens § 4 til grunn. Den vil ellers være lovstridig så sant man ikke ser å kunne finne dekning gjennom strpl. § 61c nr. 6.

Eks 3: Et større verdiselskap skulle utføre en akutt reparasjon av innkjøringsport til en tellesentral. Hensynet til sikkerheten tilsa at man ikke hadde tid til å innhente en vandelsattest for reparatøren. Politiet ble kontaktet med ønske om en vandelssjekk før man slapp vedkommende inn på sentralen. Søk i registrene avdekket at personen ikke var domfelt for alvorlig kriminalitet men det forelå etterretningsinformasjon som tilsa at vedkommende hadde tett forbindelse til et organisert kriminelt vinningsmiljø. Informasjonen tilsa ikke at det forelå noen planlegging av ran mot sentralen. Hvordan stiller man seg til denne anmodningen? Problemstillingen faller ikke under selve vaktvirksomhetsloven, men er like fullt relevant opp mot hvordan sårbare institusjoner skal

behandle denne type oppdrag og da særlig for en tellesentral som er definert som kritisk infrastruktur som i større eller mindre grad vil kunne kreve en form for sikkerhetsklarering av personer som får kjennskap til interne forhold.

Eks. 4: En ansatt i et større verdiselskap ble observert i det han la en bag inn i en ventende bil utenfor arbeidsplassen. Personene i bilen tilhørte et organisert kriminelt gjengmiljø. Politiet blir bedt om informasjon vedrørende vekteren. Vedkommende er ikke domfelt eller under etterforskning, men oppholder seg mye sammen med personer fra miljøet. Hvordan stiller man seg til denne anmodningen?

Eks. 5: Politiet får oversendt søkeliste til stillinger som verditransportør i et større verdiselskap med spørsmål om en "foreløpig vandelssjekk" i påvente av utsendte vandelsattester. Politiet gir da verdiselskapet tilbakemelding om at de må avvente vandelsattestene (og forholde seg til de etablerte rutinene). Undertiden sjekker politiet søkerlisten opp mot registrene, uten å meddele dette videre, og avdekker søkere som kan knyttes til personer man mener tilhører det organiserte ransmiljøet. Politiet kommer med andre ord over relevant informasjon som ikke vil komme frem på vandelsattestene og som det ikke er hjemmel for å videreformidle. Her er problemstillingen knyttet til forhold før en ansettelse, og er sånn sett ikke en del av vurderingen som faller inn under "forhold som har betydning for tilliten i vedkommendes arbeid", men vil fra tid til annen være høyst relevant.

En rekke andre eksempler kunne vært valgt for å vise de forskjellige variasjonene hvor vi mener politiet, etter en helhetsvurdering, burde ha anledning til å konferere med utvalgte personer i verdiselskapene. Bruk av denne type informasjon i ansettelsesforhold er en utfordring sett opp mot reglene om taushetsplikt.

Oppsummeringsmessig anbefaler Kripes etter dette at man videre forsøker å få prinsipielle avklaringer på de problemstillinger som er reist.

Argumentasjonen har så langt tatt utgangspunkt i vaktvirksomhetsloven. Samtidig kan det være hensiktsmessig også å se hen til lov om strafferegistrering av 11. juni 1971 nr 52 ettersom disse omhandler tilstøtende problemområder. Vi antar at disse i større eller mindre grad kan ha en viss overføringsverdi og tillater oss derfor avslutningsvis å kommentere enkelte aspekter ved disse.

I de alminnelige motiver til Straffelovrådets innstilling om lov om strafferegistrering (1967), side 33 blir § 7 annet ledd omtalt på følgende måte [...] "Bestemmelsen i utkastet vil imidlertid ikke få anvendelse når politiet gir opplysninger til andre for å forebygge eller oppklare lovovertridelser, jf. utkastet § 7 annet ledd. Man tenker her på f. eks slike tilfelle hvor politiet på grunn av en persons opptreden eller virksomhet gir opplysninger om at han tidligere har begått forbrytelser som det er fare for at han vil gjenta, eller hvor en polititjenestemann som vitne gir opplysninger som bevis i en sak eller forøvrig for å oppklare saken."

Deretter blir bestemmelsen kommentert slik i spesialmotivene, straffelovrådets innstilling side 40 [...] "Annet ledd tar sikte på slike tilfelle som nevnt i de alminnelige bemerkninger side 33. Her vil det ikke være spørsmål om å gi en attest, men om å meddele opplysninger muntlig eller skriftlig i den form som forholdet i det enkelte tilfelle tilsier. Opplysninger av denne art ligger utenfor det område som det er meningen at denne lov skal regulere. Reglene i § 5 og § 6 bør heller ikke komme til anvendelse i tilfelle hvor politiet ved en tjenstlig uttalelse vil kunne forbinde at en virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte."

Under behandlingen av en erstatningssak som gjaldt liknende problemstilling, nemlig utlevering av informasjon fra politiet under en ansettelsesprosess, jfr. Rt 2001 s. 428 sier Høyesterett følgende [...] *"Som det fremgår av Straffelovrådets innstilling, tar alternativet « for å forebygge ... lovovertrедelser » sikte på tilfeller hvor faren for nye straffbare handlinger er konkret begrunnet i vedkommendes « opptreden eller virksomhet ». Etter min oppfatning må det samme synspunkt legges til grunn ved tolkingen av alternativet « for å forhindre at en virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte ». På denne bakgrunn må det være en forutsetning for at politiet skal ha adgang til å gi opplysninger fra strafferegisteret « for å forhindre at en virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte », at det foreligger en overhengende og konkret begrunnet fare for dette."*

Disse problemstillingene må videre drøftes opp mot EMK - særlig art 8 om retten til privatliv.

Strafferegisteret inneholder sensitive personopplysninger, og det er ikke tvilsomt at innhenting og formidling av opplysninger fra strafferegisteret må anses som et inngrep i retten til respekt for privatlivet, spørsmålet må derfor sees opp mot om inngrepet er berettiget etter artikkel 8 nr. 2.

For at et inngrep i retten til respekt for privatlivet skal være berettiget etter artikkel 8 nr. 2, må det ivareta et legitimt formål, være i samsvar med lov og anses nødvendig i et demokratisk samfunn.

Formålet i disse sakene er å skaffe ansettelsesmyndigheten et best mulig grunnlag for å vurdere om vektere eller andre ansatte i vaktvirksomhet på bakgrunn av den tillit virksomheten må ha, burde ansettes i stillingen. Kripos finner det klart at dette må anses som et legitimt formål etter artikkel 8 nr. 2 såfremt utveksling av informasjonen finner sted etter tilstrekkelig hjemmel og i samsvar med lov. Ut fra hensynet til personvern er det ikke hensiktsmessig at formidling av denne type sensitiv informasjon tillegges politiet som sådan. Det bør for det første være unntaksvis at man gir denne type informasjon, og beslutningen om å gi slik informasjon bør ligge hos sentrale funksjoner og da på et høyt nivå i organisasjonen.

Med hilsen

Odd Olsen Ingerø

Atle Roll-Matthiesen
avdelingsleder

Saksbehandler:
Cato Holter, pob og
B. Cecilie Lilaas Olsrød,
p.adv.